

Abstrakt

Akulturační proces expatriotů, vyšších manažerů, pracujících v České republice na několikaleté stáži, anglicky „sojourners“, byla zkoumána pomocí strukturovaného longitudinálního šetření. Proces akulturační byl zkoumán také prostřednictvím hloubkového kvalitativního šetření. Pro srovnání byl zkoumán akulturační proces u manažerů, imigrantů, kteří se adaptovali na australské kulturní prostředí. Cílem tohoto výzkumu je, kromě teoretického poznání, snaha přispět k pochopení procesu kulturní adaptace u expatriotů, vyšších manažerů, zodpovědných za předávání technického a manažerského „know how“ firmám na území České republiky, za účelem zvýšení jejich konkurenceschopnosti.

Úspěch akulturační expatriotů v České republice a imigrantů v Austrálii, byl zkoumán pomocí indikátorů úspěchu adaptace (Reflective Effect Indicators-REI) včetně Goldbergova indexu psychického zdraví (GHQ) a škál satisfakce. Výzkum byl longitudinální, první šetření proběhlo přibližně šest měsíců a druhé šetření proběhlo přibližně osmnáct měsíců po příchodu sledovaných jedinců do nového kulturního prostředí.

Výsledky poukazují nato, že akulturační expatriotů měla standardní průběh jak je znám z literatury podle Hofstedeho akulturační „U“ křivky. Akulturační byla úspěšná, což znamená, že během akulturační došlo u respondentů k statisticky signifikantnímu snížení akulturačního stresu, měřeného rozdílem hodnot Goldbergova indexu GHQ, mezi prvním a druhým šetřením. Výsledky také podpořily jeden ze závěrů Berryho výzkumu v Kanadě, že expatrioti prožívají vyšší úroveň akulturačního stresu, než imigranti.

Výzkum dále prověřil platnost hypotéz týkajících se vlivu některých faktorů na akulturační šetřených expatriotů. Následující výsledky byly statisticky signifikantní: ženy, manažerky měly v českém kulturním prostředí větší problémy s adaptací než muži, mladší expatrioti byli úspěšnější při akulturační než jejich starší kolegové, expatrioti, kteří se společensky stýkali s Čechy, byli úspěšnější při akulturační, než ti co se s Čechy nestýkali a expatrioti bez předchozích adaptačních zkušeností měli méně problémů při akulturační, než ti co předchozí adaptační zkušenosti měli. U satisfakce s novým kulturním prostředím se neprokázalo zlepšení mezi prvním a druhým šetřením.

Výsledky kvalitativní analýzy, včetně hloubkového šetření, poukazují na několik významných vlivů na akulturační expatriotů v Českém prostředí: především jsou to neznalost češtiny u expatriotů, problematické hostitelské postoje z české strany, kulturní vzdálenost - zejména česko-německý kulturní předěl a podcenění některých adaptačních problémů expatrioty před zahájením stáže - zejména: podcenění vlivu kulturní/ etnické identity, podcenění problémů s partnerem/ partnerkou v novém prostředí, podcenění důležitosti podpory ze strany krajanů, podcenění společenského styku s příslušníky hostitelské kultury, podcenění komunikačních problémů s Čechy a podcenění výhod vyplývajících ze znalosti českého jazyka. Dále to byl pocit nejistoty ohledně neschopnosti předvídat české chování a postoje, starost o českou schopnost vytvořit si širší pohled na svět, nedostatek vzájemného respektu mezi českými spolupracovníky, určitý stupeň české xenofobie a někdy problémy s českou osobní hygienou. Výzkum také poukázal na metody, které expatrioti použili k zvládnutí stresových situací - zejména: studium češtiny, styk s Čechy prostřednictvím škol nebo jiných společenských institucí, diskuse s nezávislou třetí stranou, vysvětlení atributů vlastní kultury Čechům a sledování jejich reakce a vyhýbání se konfliktním situacím s českými hostiteli.